

induplati

konoplan

GLASILO
KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

Leto XIX.

DECEMBER 1970

Cena 0,20 din

Uresničimo svoja pričakovanja

Spet je leto naokrog. Znova zaključujemo eno poslovno leto, se pripravljamo na oceno njegove uspešnosti in si zastavljamo načrte za prihodnje. Vse kaže, da so bili letošnji poslovni rezultati doseženi iznad pričakovanih. Ta ugotovitev nam pomeni gotovo najlepšo voščilnico ob Novem letu, obenem pa nam zagotavlja, ko se oziram v leto 1971, da lahko mirno in s samozaupanjem sprejemamo vse, kar nam bo prinesla prihodnost.

Z Novim letom pa prav tako znova zaključujemo tudi še en letnik Konoplana. Kakšno je bilo delo pri

urejanju tega našega lista, o čem vsem smo pisali in poročali in kako smo pisali in poročali, o čem smo premalo obveščali in kje smo pogršili — to oceno prepuščam vam dragi bralci. Sam bi se rad ob tej priliki zahvalil vsem, ki so mi s svojim trudom, predlogi pa tudi le z dobro voljo pomagali zmagovati ta v resnici nelahek posel. Ta moja zahvala naj bo obenem tudi stisk roke v slovo, saj s to številko predajam funkcijo urednika.

Vendar se zdaj, na pragu Novega leta bržkone manj mudimo s svojimi mislimi pri tem, kar je bilo, kot pri

tem, kar nam prihaja naproti in kar nas prijetno vznemirja. V nas, ki se ob vsaki taki časovni prelomnici, vedno znova počutimo kot prerojeni, se odpira prostor prihodnosti, iz katerega se porajajo naše želje, načrti, pričakovanja. Da, to je čas snovanja, čas ustvarjalnega zagona, veselja do dela. Zato ne oklevajmo: že takoj na začetku poprimimo za delo, izboljšajmo, kar se da, odpravimo pomanjkljivosti in napake, ki nas zavirajo, da uresničimo vse, kar smo si zastavili, uresničimo v kar največjem obsegu.

Urednik

Čimveč delovnih uspehov, zadovoljstva in osebne sreče

vam želijo v NOVEM LETU

UPRAVA
DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE V PODJETJU
UREDNIŠTVO KONOPLANA

Beseda novega urednika

Pred vami je zadnja številka tovarniškega glasila »Konoplan« v letu 1970.

Ves uredniški odbor z urednikom na čelu, se je iz meseca v mesec trudil, da bi v njem izhajali zares kvalitetni članki, da bi naše člane kolektiva na ta način kar najbolje informirali o vseh dogodkih v podjetju.

Kljub vsemu trudu je včasih izšel prepozno, včasih mogoče niste

bili zadovoljni z vsebino, toda težko je ustreči okusu vsakega posameznika v tako velikem kolektivu, kot je naš.

Zaradi objektivnih težav bo tov. Ingo Paš prenehal opravljati svojo funkcijo glavnega urednika.

Kot novoizvoljeni urednik se zavedam, da je to delo odgovorno, skušala bom premostiti težave, toda verjemite — ne brez vaše pomoči.

Rada bi vam povedala, da se naš Konoplan ne bo izpremenil. Po svoji konceptiji in tematiki bo še vedno obdržal strokovno informativno smer. Vedno pa bomo z veseljem objavili tudi vse druge aktualne članke iz naše ožje ali širše domovine, torej vse, kar bi prispevalo k izboljšanju ali popestritvi vsebine našega časopisa.

Vsi v uredniškem odboru se bomo potrudili, da bo časopis izhajal redno, čeprav je to marsikdaj z ozirom na potek dogodkov v podjetju in z ozirom na roke, ki nam jih postavlja tiskarna, težka naloga.

Vsako sodelovanje, vsaka pomoč in zaupanje nam bo dobrodošlo, zato vas prosimo, da kritično ocenite in spremljate vsako številko, da nam posredujete svoje predloge in mišljenja, saj bomo edino s pomočjo vsestranskega sodelovanja s Konoplanom lahko vsi zadovoljni.

Vnaprej se ljubeznivo zahvaljujem za bodoče sodelovanje in pozornost.

Anica Lajevec

Tov. Anica Lajevec, novi urednik

ljena potrebna delovna sredstva in material, da se delovni proces ni prekinjal iz razlogov višje sile, da delavec ni bil začasno zdravstveno nesposoben za delo ipd.). Drugo takšno — in lahko rečemo bistveno — vprašanje, ki ga mora prav tako presoditi omenjena posebna strokovna komisija, je vprašanje »trajnejšega nedoseganja povprečnih delovnih rezultatov«. Tu imamo pravzaprav opraviti z dvema elementoma, ki ju je treba posebej proučiti: z elementom *trajnejšega* nedoseganja in z elementom nedoseganja *povprečnih* delovnih rezultatov. Pri prvem elementu gre za ugotovitev, da delavec permanentno ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela. Ta ugotovitev bo nedvomno možna predvsem takrat, kadar delavec pri opravljanju poslov svojega delovnega mesta ne dosega planiranih rezultatov, tj. rezultatov, ki jih drugi delavci na istem delovnem mestu brez posebnih dodatnih naporov redno ostvarjajo. Objektivnost ocene drugega elementa zavisi predvsem od realnih možnosti analize in primerjave več delovnih rezultatov na istih ali podobnih delovnih mestih. Vsekakor pa moramo vedeti, da izraz »trajnejše« ne more v časovnem pomenu veljati v istem obsegu za vsa delovna mesta v podjetju. Za ugotovitev, ali delavec zadovoljuje zahteve delovnega mesta, na katerem dela, ali ne, more biti za nekatera delovna mesta dovolj tudi le nekaj dni, medtem ko bo za drugo potrebno dosti več časa — nekaj mesecev, pol leta ali celo leto.

Iz stilizacije zakonske določbe nedvomno izhaja, da morajo biti vsi člani strokovne komisije iz iste stroke, iz katere je delavec, čigar delovna sposobnost se ugotavlja, kakor tudi da morajo imeti najmanj isto stopnjo strokovne izobrazbe, kot jo ima ta delavec. To pomeni, da ocena komisije, v kateri bi bil kak član, ki ne bi bil iz iste stroke kot delavec, čigar delovna sposobnost se ugotavlja oz. ki bi imel nižjo stopnjo strokovne izobrazbe od njega, ne bi bila zakonita in bi jo bilo treba razveljaviti. Praviloma strokovna komisija sama določa postopek svojega dela. To je tudi razumljivo, saj je ta postopek v prvi vrsti odvisen od samega načina dela, ki ga pogojuje delovno mesto, na katerem dela delavec, katerega delovna sposobnost se ocenjuje. Spremljanje dela in delovnih rezultatov takšnega delavca se lahko vrši na najrazličnejše načine. Bistveno je le, da se delovna sposobnost delavca oceni na *objektivni način*. Po kar najpopolnejši proučitvi dela in delovnih rezultatov delavca sestavi strokovna komisija svoje poročilo in poda v njem obrazloženo oceno njegove delovne sposobnosti. Ocena, ki jo poda ta komisija, se lahko glasi samo alternativno: da delavec ali zadovoljuje ali pa ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela. Če komisija ugotovi, da delavec ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem

PRISTOJNOSTI SVETOV

(4. nadaljevanje in konec)

Prenehanje delovnega razmerja delavcu iz razloga, ker njegova delovna sposobnost ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela, je možno le, če svet to na objektivni način ugotovi, in to pod pogojem, da ni možnosti, da bi se takšen delavec razporedil na delovno mesto, katerega zahteve bi zadovoljeval po svoji delovni sposobnosti. Postopek, v katerem je treba ugotoviti, ali delavec zadovoljuje zahteve delovnega mesta, na katerem dela, more svet pričeti, če delavec ob rednih pogojih dela trajneje ne dosega povprečnih delovnih rezultatov. V tem primeru imenuje svet posebno strokovno komisijo, ki ugotavlja, ali delavec zadovoljuje zahteve delovnega mesta, na katerem dela. Člane te komisije imenuje svet izmed strokovnjakov iste stroke iz delovne skupnosti podjetja ali iz drugih organizacij, ki imajo najmanj tisto stopnjo strokovne izobrazbe kot delavec, čigar delovna sposobnost se ugotavlja. V navedenih zakonskih določbah je seveda več odprtih vprašanj, ki zahtevajo svojo obravnavo. Poskusili bomo načeti le najpomembnejša in odgovoriti nanja v tistem okviru, ki

je na tem mestu sploh možen. Najprej je treba vsekakor vsaj za silo definirati pojem same »delovne sposobnosti«. V smislu zakona določajo delovno sposobnost predvsem delovno izkustvo pri določenih delih oz. določeni stroki, organizacijske in kreativne sposobnosti pri delu, splošne in posebne psihofizične sposobnosti itd. Zaradi tega delovne sposobnosti ne smemo prvenstveno povezovati s stopnjo strokovne izobrazbe, ki jo delavec ima, marveč predvsem z efekti, ki jih delavec dosega pri delu ob rednih delovnih pogojih. Delavec ima namreč lahko določeno strokovno oz. šolsko izobrazbo, vendar zaradi tega prav tako lahko njegova delovna sposobnost ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela. Posebno vprašanje, ki ga mora presoditi predvsem omenjena posebna strokovna komisija, je vprašanje »rednih delovnih pogojev«. Z rednimi delovnimi pogoji je mišljen predvsem obstoj takšnih okoliščin, ki zagotavljajo, da delovni proces na delovnem mestu, na katerem delavec dela, poteka normalno in brez prekinitev (da so bila delavcu zagotov-

dela, ne more obenem tudi odločiti o prenehanju njegovega delovnega razmerja. Tako odločitev lahko sprejme le ustrezni samoupravni organ podjetja, to je v našem primeru — svet. Vendar mora delovna skupnost poprej še ugotoviti, da nima možnosti, da bi takšnega delavca, ki po oceni omenjene strokovne komisije ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela, razporedila na delovno mesto, za katero po svoji delovni sposobnosti zadovoljuje zahteve. Glede na to bi bilo najprej primerno, da bi strokovna komisija v svojem poročilu in oceni tudi navedla, za katero delovno mesto bi ta delavec lahko zadovoljeval zahteve. Nedvomno gre tudi pri ugotavljanju možnosti te razporeditve delavca, ki po oceni komisije ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela, za presojo, ali je ta možnost oz. takšno delovno mesto dano v okviru celotnega podjetja in ne le v okviru enote, katere član je ta delavec. Zato bo moral prav tako na osnovi takšnega poročila in ocene strokovne komisije ugotavljati možnost te razporeditve delavca odbor za kadrovska vprašanja podjetja in ne sami. Šele na osnovi negativne ugotovitve odbora za kadrovska vprašanja ali pa, če delavec ne bo hotel ravnati po dokončni odločbi o razporeditvi na drugo delovno mesto, bo svet enote, katere član je ta delavec, lahko sprejel sklep o prenehanju njegovega delovnega razmerja. Ponovno naj poudarimo, da obveznost podjetja, da delavca, ki po oceni strokovne komisije ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta, na katerem dela, razporedi na drugo delovno mesto, za katero bi po svojih delovnih sposobnostih zadovoljeval zahteve, ne sega tako daleč, da bi podjetje moralo in smelo takšnega delavca razporediti le na takšno delovno mesto, ki ustreza stopnji njegove strokovne izobrazbe. Na takšnem delovnem mestu je ta delavec praviloma že delal do ocene strokovne komisije. Bistveno je samo, da se delavcu ponudi takšno delovno mesto, za katero bi po svojih delovnih sposobnostih (torej ne strokovni izobrazbi!) zadovoljeval zahteve.

S tem smo obdelali za prakso gotovo najpomembnejše primere prenehanja delovnega razmerja. Drugih osnov za prenehanje delovnega razmerja na tem mestu ne bomo obravnavali, bodisi zato ker se v praksi redkeje pojavljajo bodisi zato ker to zaradi enostavnosti postopka ni potrebno. Omenimo naj le, da ima delavec, ki mu proti njegovi volji preneha delovno razmerje, vsekakor pravico ostati na delu toliko časa, kot je to določeno v statutu. Vendar delavec lahko v takšnem primeru, če to zahteva, neha delati še pred potekom tega roka in mu delovna skupnost (svet) te njegove zahteve tudi ne more odbiti. Če pa delovna skupnost (svet) sklene, da delavec neha delati pred potekom omenje-

nega roka, tedaj mu mora za ta čas zagotoviti osebni dohodek po vseh osnovah glede na njegove uspehe v prejšnji obračunski dobi. V času, ko ima delavec pravico ostati na delu, sme odhajati iz podjetja, da bi našel drugo zaposlitev, in sicer s pravico do nadomestila osebnega dohodka. Ta odsotnost sme po našem pravilniku o delovnih razmerjih trajati največ 6 delovnih dni v celotnem roku pred razrešitvijo.

4. Izrekanje ukrepov

Delavec ima na svojem delovnem mestu splošne in posebne dolžnosti do dela, drugih delavcev, družbenih sredstev dela in delovne in družbene skupnosti. Splošne dolžnosti so predpisane za vse delavce podjetja ne glede na njihova delovna mesta. Posebne dolžnosti pa so povezane s konkretnim delovnim mestom vsakega delavca. Najpomembnejše načelo je, da delavec odgovarja za kršitev delovne dolžnosti, če jo je zagrešil po svoji krivdi in če je bila kršena delovna dolžnost predpisana s splošnim aktom. Po našem pravilniku zastarata uvedba in vodenje postopka zaradi kršitve delovne dolžnosti v 30 dneh, če pa gre za hujšo kršitev delovne dolžnosti, za katero se izreka ukrep izključitve, v treh mesecih od dneva, ko je bila kršitev storjena oz. ko se je zanj izvedelo, v obeh primerih pa absolutno v šestih mesecih od dneva, ko je bila kršitev storjena. Posebej je treba omeniti, da zastarata uvedba in vodenje postopka v primeru, če ima dejanje, s katerim je bila storjena kršitev delovne dolžnosti, za posledico tudi kazensko odgovornost, v šestih mesecih od dneva, ko se je izvedelo za kršitev in storilca; vendar pa postopek zaradi kršitve delovne dolžnosti ni več mogoč, ko zastara kazenski pregon. Izvršitev ukrepa ni več dovoljena po 30 dneh od dneva, ko je postala odločba, s katero je bil ukrep izrečen, pravno-močna. Za storjeno kršitev delovne dolžnosti lahko svet izreka le tele ukrepe: opomin, javni opomin, zadnji javni opomin in v skladu z novo zakonsko možnostjo — ko bo sprejet novi pravilnik — tudi ukrep izključitve iz delovne skupnosti. Posebej naj poudarimo, da svet lahko storilcu, ko mu je že enkrat izrekel ukrep zadnjega javnega opomina, izreče za ponovno kršitev — glede na njeno naravo — ponovno isti ali celo blažji ukrep, da mu torej ni treba (v primeru lahke kršitve delovne dolžnosti pa tudi ne sme) po izreku zadnjega javnega opomina izreči samo še ukrep izključitve iz delovne skupnosti. V postopku ugotavljanja kršitve delovnih dolžnosti veljajo predvsem tale načela: da ima delavec v postopku pravico do zagovora, to je, da si lahko vzame zagovornika (ki je lahko katerakoli poslovno sposobna oseba), načelo kolektivnega odločanja, načelo osebnosti odgovornosti (tako imenovana »ko-

lektivna odgovornost« ni dopustna!), načelo vezanosti organov za pričetek in vodenje postopka na zakon in na njegovi podlagi izdanih splošnih aktov, načelo neodvisnosti in svobodnega prepričanja pri odločanju, načelo dvostopenjskosti, ustnosti, neposrednosti, javnosti, kontradiktornosti, hitrosti postopka.

Na glavni obravnavi ugotovi predsednik sveta najprej, ali so prišle vse povabljenе osebe in ali so izostale prejele vabilo ali ne. Nato predsednik napoti priče in izvedence na kraj, ki je določen, da na njem počakajo na zaslišanje. Potem ko predsednik prebere odločbo o uvedbi postopka, pristopi k zaslišanju odgovornega delavca. Po zaslišanju odgovornega delavca pristopi svet k izvedbi drugih dokazov, zaslišanju prič in izvedencev, branju spisov, ogledu predmetov itd. Ko je dokazni postopek končan, povabi predsednik odgovornega delavca in njegovega event. branilca, da podata svojo sklepno besedo. S tem je obravnava končana. Odločitev sveta se na istem zasedanju ustno objavi in sporoči odgovornemu delavcu. Ustno se na kratko povedo tudi razlogi zanj. Če je delavcu izrečen kak ukrep, se delavca obenem tudi pouči, da ima na odločitev pravico do ugovora na odbor za kadrovska vprašanja v roku 15 dni od dneva prejema pismenega odpravka odločbe. Poudarimo naj, da se svet posvetuje in glasuje o izreku ukrepa na ločenem, nejavnem zasedanju. Pri tem svet glasuje: ali je zaradi dopolnitve postopka potrebna ponovna obravnava, ali je delavec za storjeno kršitev kriv, ali in kakšen ukrep se izreče delavcu za storjeno kršitev.

Sklepna beseda

V tem skromnem orisu smo na kratko prikazali bistveno problematiko pristojnosti svetov pri odločanju o pravicah in dolžnostih delavcev iz delovnega razmerja, ki jim pripadajo po našem novem statutu. Zavedamo se, da je bila naša obravnava, kar zadeva te pristojnosti svetov (na katere smo se že v uvodu omejili) pomanjkljiva, saj so primeri odločanja o teh pravicah in dolžnostih v praksi mnogo številnejši in pestrejši od tistih, ki smo jih na tem mestu obravnavali. Naš namen je bil namreč le opozoriti na osnovno problematiko pri najbolj bistvenih primerih takšnega odločanja. Zato naj zdaj ponovno poudarimo, da odločajo sveti po splošni določbi našega statuta o vseh tistih vprašanjih s področja delovnih razmerij, za katera ni izrecno s samim statutom določena pristojnost kakega drugega organa podjetja. Pomen teh svojih pristojnosti bodo morali sveti preizkusiti in tudi izpričati v sami praksi.

Pravnik:
Ingo Paš

Proizvodnja in kvaliteta v oktobru 1970

V oktobru so vsi proizvodni obrati delali normalno razen tkalnice, ki je delala delno v štirih izmenah.

Mesečni proizvodni plani niso bili izpolnjeni 100%, vendar je kumulativa za 10 mesecev še vedno na ravni 100%. Tako lahko predvidevamo 100% izpolnitev letnega plana za tkalnico v 000 votkih in oplemenitilnico v mtr. V predilnici se bo stanje tudi izboljšalo, ker bomo glede na potrebe tkalnice pričeli delati v njej v štirih izmenah.

Oskrba s surovinami v sintetični preji ni bila zadovoljiva. Primanjkovalo je predvsem Nm 60/2 poliester barvan za izdelavo art. 3077, ki nam ga predilnica Litija ni dobavila. Primanjkovalo je tudi Nm 15 LD I. v. za izdelavo pollanenih tkanin.

Izpolnitev mesečnih planov, primerjava z oktobrom 1969, kumulativno izpolnjevanje plana za 10 mesecev in primerjava za 10 mesecev v letu 1969 so po posameznih proizvodnih obratih naslednje:

		Plan okt. 70 %	Index okt. 69 %	Plan 10 mes. 70 %	Index 10 mes. 69 %
Predilnica	— predenje kg	88,1	115,3	95,7	107,5
	— sukanje kg	99,2	96,3	104,9	107,4
Tkalnica	— m	98,7	116,6	97,3	118,7
	— m ²	98,4	114,0	98,1	124,8
	— 000 votkov	99,9	116,1	101,7	112,5
Oplemenitilnica	— m	95,8	118,6	100,2	114,7
Tiskarna	— b. m.	—	150,6	—	111,5
	— t. m.	—	114,9	—	109,4
Konfekcija	— Nh	—	88,6	—	110,2

Kvaliteta tkanin se je v oktobru še poslabšala; na račun I. kvalitete sta se dvignili predvsem skupini II. in III. kvalitete. Najbolj je občutno poslabšanje kvalitete v skupini pollanenih tkanin, medtem ko je kvaliteta slabša tudi v skupini bombažnih in sintetičnih tkanin.

Po posameznih skupinah surovih tkanin je bila v oktobru dosežena naslednja kvaliteta: (tabela spodaj).

Skupni rezultat kvalitete pri surovih in adjustiranih tkaninah pa je bil v oktobru naslednji:

	Surove tkanine %	Adjustirane tkanine %
I. kvaliteta tkanin	92,70	92,82
II. kvaliteta tkanin	3,79	3,76
III. kvaliteta tkanin	1,33	1,20
Neregularne tkanine	2,28	2,22

	I. kval. %	II. kval. %	III. kval. %	Nereg. bl. %
Bombažne tkanine	95,39	3,26	0,53	0,82
Sintetične tkanine	88,77	5,31	2,01	3,91
Lanenobombažne tkanine	92,76	3,02	1,46	2,76
Bombažnosintetične tkanine	81,64	11,02	3,43	3,91

Tehnolog PTK: ing. Franc Jeraj

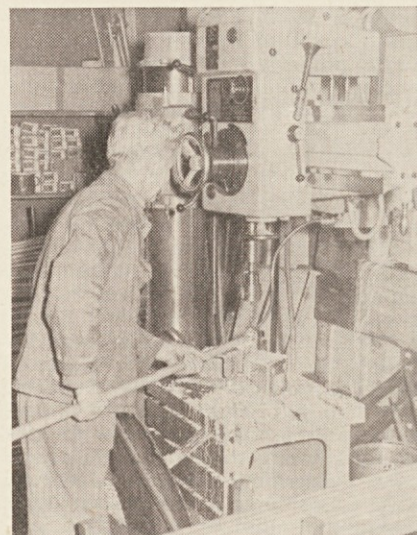
IX. redna seja DS

Na svoji IX. redni seji, ki je bila 26. 11. 1970, je DS obravnaval: obračun poslovanja podjetja za 10 mesecev 1970, razpis za prodajo parcel in pogoje te prodaje, politiko varčevanja in kreditiranja, možnosti za rešitev kritičnega stanja pri uporabi računskega centra, imenovanje inventurnih komisij, pod točko razno pa še nekaj zadev, o katerih vas nadrobneje obveščamo v nadaljevanju tega poročila.

Obračun poslovanja podjetja za obdobje januar-oktober je podal šef ekonomsko analitičnega sektorja ing. Jože Klešnik. V navedenem obdobju je podjetje pri prodaji na domačem trgu doseglo povprečno stopnjo prispevka za kritje 38 %. Najvišjo stopnjo je doseglo pri storitvah, kjer je znašala 65 %. Pri prodaji na zunanjem trgu je podjetje doseglo v povprečju 85 % variabilnih stroškov. Pri prodaji preje je že doseglo 102 %

variabilnih stroškov, pri prodaji uslug pa celo 112 %, medtem ko je doseglo nižjo stopnjo zlasti pri prodaji konfekcioniranih izdelkov. V primerjavi s planom je prodaja na domačem trgu presegla predvideno za 3 %, na tujem trgu pa kar za 59 %; skupno je prodaja presegla s planom predvideno za 6 %. Dosežena stopnja prispevka za kritje je presegla s planom predvideno za 11 %, doseganje variabilnih stroškov pri izvozu pa s planom predvideno za 6 %. Dobiček, ki je bil dosežen s prodajo v obravnavanem obdobju, je za 16 % presegel planiranega.

Zaloge so bile po stanju na dan 30. 10. 1970 skupaj v celoti za 11 % iznad normativa, pri čemer so bile največ iznad normativa zaloge po-

V eni prejšnjih številčk smo poročali o sklepu DS, da nabavimo nov vrtni stroj. Zdaj je stroj že v hiši, in kot vidimo, tudi že obratuje. Z njim smo naposled zapolnili veliko vrzel v proizvodnji našega al. oddelka

možnega materiala, in sicer za 38 %, za njimi zaloge nedovršene proizvodnje, in sicer za 26 %. Zaloge materiala so bile za 7 % izpod normativa, zaloge gotovih izdelkov pa za 11 %. Naše terjatve do kupcev pa so po stanju na isti dan prekoračile normativ že za 75 %.

Dinamika fiksnih stroškov nam kaže, da so ti stroški v obravnavanem obdobju za 10 % presegli s planom predvidene. Od teh so presegli plan najmočneje naslednji stroški: neproizvodne storitve drugih, proizvodne storitve drugih, vkalkulirane pogodbenne in zakonske obveznosti.

V razpravi je predsednik DS tov. Janez Grčar zastavil vprašanje, kolikšni so bili stroški za popravilo strehe nad upravno zgradbo. Odgovorila mu je tov. Francka Marinšek, šef računovodstva: ti stroški so bili za ca. 20 000 din višji od predvidenih. Tov. Janez Bartolj se je zatem pozanimal, zakaj je vrednost točke za našo Industrijsko prodajalno vsak

mesec 1,35. Odgovoril mu je šef ekonomsko analitskega sektorja ing. Klešnik: plan za Industrijsko prodajalno je potrdil DS, vendar je bila prodaja v vseh letošnjih mesecih višja od planirane, in sicer je presegala plan — razen v prvih treh mesecih — za več kot 10 %; pri določanju plana za prihodnje leto bo treba to vsekakor upoštevati.

Po obravnavi je DS soglasno potrdil navedeni obračun poslovanja, kot ga je podal šef ekonomsko analitskega sektorja.

Zatem je DS obravnaval predlog pogojev za udeležbo na razpisu za prodajo parcel podjetja za stanovanjsko izgradnjo. Ker so bili ti pogoji že objavljeni na oglasnih deskah podjetja, na tem mestu nadrobneje ne poročamo o njih. DS se je s predlogom v celoti strinjal in ga potrdil s svojim sklepom.

Pri naslednji točki dnevnega reda je šef računovodskega sektorja posredovala članom DS predlog politike varčevanja in kreditiranja v prihodnjem letu. V letu 1971 ne bo kreditov za gradnjo in dograditev stanovanjskih hiš. Trenutno se prosta sredstva stanovanjskega prispevka ne bodo porabljala, ker še niso sprejeti predpisi o obračunavanju in uporabljanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo in ker ima podjetje še obveznosti z naslova odplačevanja anuitet. O uporabi teh sredstev bo sklepal DS po sprejetju zaključnega računa za leto 1970.

V letu 1971 naj ne bi podjetje več varčevalo skupno s posamezniki. Za tiste delavce, ki bi želeli podaljšati varčevanje po že sklenjenih pogodbah, naj bi podjetje podaljšalo le rok za vračanje. Vsekakor pa naj bi priporočili posameznikom, naj še naprej varčujejo pri banki; podjetje bi tedaj pri njihovem varčevanju sodelovalo neposredno z odobravanjem posojil, če bodo to dovoljevali predpisi.

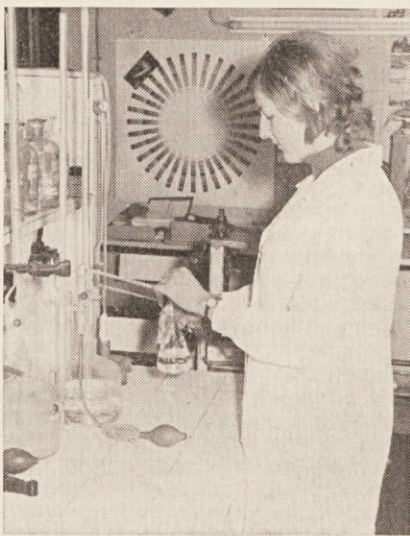
Stanovanjski prispevek za leto 1971 naj se obračunava tako kot doslej.

Po krajši razpravi je DS navedene predloge šefa računovodskega sektorja v celoti potrdil.

Nato je šef ekonomsko analitskega sektorja opisal probleme, ki so nastali zaradi premajhnih kapacitet in izrabljenosti klasične garniture IBM računskih strojev, ki jih kot solastniki uporabljamo skupaj s podjetjema »Stol«, Duplica in »Titan«. Kamnik. To stanje terja tako kratkoročne kot dolgoročne rešitve. Za kratkoročno rešitev predlagamo, da od podjetja »Uljanik«, Pula vzamemo v najem kalkulator za mesečno najemnino 1380 din. Pri tem je treba povedati, da bomo morali poleg tega še plačevati stroške vzdrževanja tega stroja, ki bodo predvidoma znašali 1000 din mesečno. Razumljivo je, da se bodo vsi ti stroški delili med vse tri solastnike računskega centra. Vendar sedanje razmere terjajo, da takoj pristopimo tudi k dolgoročnim ukrepom, s katerimi bi zadovoljivo rešili problem na-

šega računskega centra. Računski center bomo morali organizirati v lastnem podjetju, ker le tako lahko izrabimo vse prednosti, ki nam jih računalniki nudijo. Novi računalniški sistem bi vzeli v najem, ker je to za podjetje ugodnejše od nakupa. Pogodbo o najemu računalnika IBM sistem — 3, ki po svojih kapacitetah in drugih lastnostih najbolj ustreza našim potrebam, naj bi podpisali še letos. Mesečna najemnina zanj znaša približno 2500 US \$ in je plačljiva iz GDK. Dobavni rok za računalnik je približno 1 leto. Ta dobavni rok je v skladu z zahtevo dobavitelja, da uporabnik pred instalacijo računalnika izšola potrebne kadre ter pripravi in izvede vse organizacijske spremembe, ki so nujne za uspešno obdelavo podatkov. Na testiranje k podjetju INTERTRADE, Ljubljana, ki zastopa firmo IBM, naj bi podjetje poslalo 11 delavcev, ki so predvideni za delo v bodočem računskem centru.

Po krajši razpravi je DS potrdil oba predloga šefa ekonomsko analitskega sektorja.

Tudi preskušanje vode za kotlarno je pomembno in odgovorno delo. Le če se bomo vsak na svojem delovnem mestu zavedali odgovornosti svojega dela, bomo lahko dosegli zelene rezultate

Pod točko razno je DS med drugimi obravnaval tudi pripombe Sob Domžale in naš novi statut. Občinska komisija je naš statut pohvalila, nanj pa je dala samo eno pripombo, da bi bilo namreč treba v njem določiti dan, od katerega prične teči rok za ponovni razpis vodilnih delovnih mest. Pravni referent Ingo Paš je prisotnim pojasnil, da v našem novem statutu nismo več predvideli vodilnih delovnih mest in da zato pripomba občinske komisije ne more imeti nobenega praktičnega pomena, marveč le formalno teoretičen. Zatem je šef kadrovske organizacijskega sektorja obrazložil čla-

Do kdaj bo še šlo po starem?

nom DS predlog sprememb Pravilnika o delitvi OD, po katerem naj se zvišajo najnižji osebni dohodki tako, da bi ti pri normalnih pogojih znašali najmanj 800 din mesečno, dalje predlog, da se odpreta novi delovni mesti »servirke« s 390 točkami in »referenta prodaje na zunanjem trgu« s 760 točkami, in predlog Pravilnika o stimulaciji za šoferje. DS je vse navedene predloge potrdil. Šef kadrovske organizacijskega sektorja je nato še informiral prisotne o sklepu kolegija, da se odpre delovno mesto šefa SOZD (menze in počitniških domov, stanovanjske enote in industrijske prodajalne), ter jim posredoval predlog kolegija, da se dosedanji urednik »KONOPLANA« tov. Ingo Paš z 31. 12. 1970 razreši te funkcije, namesto njega pa jo prevzame tov. Anica Lajevac, s čimer se je DS strinjal.

V nadaljevanju zasedanja je tov. Francka Marinšek, šef računovodskega sektorja obvestila člane DS, da bomo zaračunavali zamudne obresti vsem podjetjem, ki nabavljajo blago za reprodukcijo, in končnim potrošnikom, ne pa trgovskim podjetjem, ker želimo ostati z njimi v dobrih poslovnih odnosih, člani DS pa so potrdili njen predlog, da bi v bodoče ukinili bloke za kosila za člane DS in bi člani DS v letu 1971 dobivali za vsako udeležbo na seji sejnino v višini 10 din. Člani DS so tudi potrdili predlog komisije za cenitev in odpis osnovnih sredstev o prodaji najboljše ponudniku 10 VTR statev, 1 motovila in 2 vot. nav. strojev, ki so že brez vsake knjižne vrednosti.

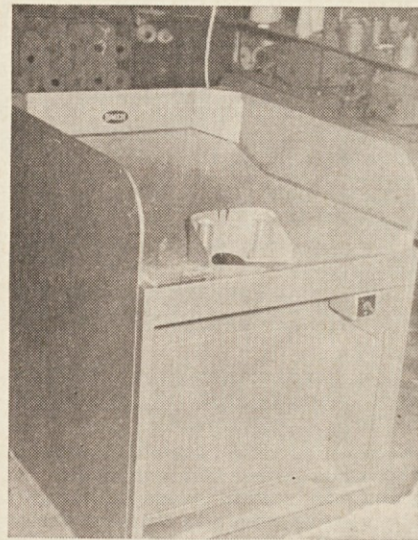
Na koncu seje je tov. direktor pojasnil članom DS, kakšne perspektive za prodajo ima IPI — plan tkanina. S to tkanino se nam odpirajo velike možnosti prodaje, saj jo lahko uporabljamo pri izdelavi zračnih hal in drugih podobnih artiklov. Za zdaj nam še manjka delavcev v razvojnem oddelku, ki bi delali na tem področju. Tov. direktor je nato povedal še nekaj svojih pripomb v zvezi z regresiranjem malic. V prihodnjem letu bomo morali dati več poudarka toplim malicam, za katere naj bi bila tudi cena nižja kot za mrzle. DS bo o tem definitivno sklepal na eni izmed prihodnjih sej.

XXI. občni zbor sindikalne organizacije

Dne 11. 12. 1970 je bil v prostorih menze XXI. občni zbor sindikalne organizacije Induplati. Udeležilo se ga je 51 delegatov, zboru pa so prisostvovali tudi nekateri vodilni in družbenopolitični delavci v podjetju, člani IO in NO sindikalne organizacije ter direktor podjetja dipl. ing. Srečo Bergant in predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Marjan Bolhar. Potem ko je zbor izvolil svoje delovno predsedstvo, verifikacijsko, kandidacijsko in volilno komisijo in komisijo za sklepe, zapisnikarja in overovatelje zapisnika, je imel uvodno besedo dosednji predsednik sindikalne organizacije tov. Marjan Slapšak. Tov. Slapšak je v svoji uvodni besedi poudaril, da se je sindikalna organizacija pri svojem delu srečevala z mnogimi problemi, ki jih je skušala po svojih močeh kar najbolje rešiti. Tako je posredovala pomoč sodelavcem, ki so se znašli v trenutni gmotni stiski in ob prazniških obiskovala naše bolnike. Ko se je pojavil problem viška delovne sile, je s svojim stališčem pripomogla k temu, da ni prišlo do odpuščenja delavcev, marveč da so bili ti razporejeni na druga delovna mesta. V pretekli mandatni dobi se je dvakrat zastavilo tudi vprašanje povišanja najnižjih osebnih dohodkov. Tako je bil pravkar tudi izdelan predlog, po katerem naj bi v našem podjetju zagotovili praktično vsakemu delavcu najnižji mesečni osebni dohodek 800 din. Nadalje je tov. Slapšak spregovoril še o sodelovanju sindikalne organizacije z drugimi političnimi organizacijami v podjetju in občini. To sodelovanje je bilo zadovoljivo, sodelovanje z mladinsko organizacijo pa bo treba v prihodnosti še okrepiti. Sodelovati bi morali v prihodnosti tudi več s sorodnimi podjetji, kar se je pokazalo zlasti o priliki nedavnega obiska nekaterih članov naše sindikalne organizacije v Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu. Na koncu je tov. Slapšak zaželel novemu odboru mnogo uspehov.

Za njim je spregovoril predsednik Občinskega sindikalnega sveta tov. Marjan Bolhar. V svoji razpravi je predvsem opozoril na nekatera osnovna stališča in naloge sindikalne organizacije, ki mora biti predvsem borbena organizacija delavcev. Tov. Bolhar je poudaril naloge sindikalne organizacije pri izvajanju samoupravljanja, njeno pravico in dolžnost, da prične postopek za odpoklic tistih članov samoupravnih organov, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, odgovornost delavcev na vseh delovnih mestih, zlasti pa odgovornost tistih, ki predlagajo določene sklepe samoupravnim organom, za te njihove predloge, nujnost, da sindikalna organizacija sodeluje pri izdelavi statuta in drugih splošnih aktov podjetja kakor tudi, da spremlja izvajanje njihovih določil, naloge sindikalne organizacije pri informiranju članov delovne skupnosti, nujnost, da se zagotovi najnižji OD 800 din, prav tako pa tudi standardne oblike regresov, ki naj bi ne znašali manj kot 300 din na člana kolektiva in ki ne bi smeli iti na račun osebnih dohodkov. Posebej je spregovoril še o skrbi sindikalne organizacije za ustrezno kadrovsko zasedbo delovnih mest in za izobraževanje članov samoupravnih organov kakor tudi za vodenje ustrezne politike štipendiranja, ki bi morala stremeti predvsem za tem, da se štipendirajo dobri dijaki in študenti ne glede na to, iz kakšnih družin — delavskih ali kmečkih — izhajajo. Naposled je spregovoril še o problematiki družbenega standarda in stanovanjski problematiki, ki jima po njegovem mnenju delovne organizacije posvečajo premalo pozornosti. V nadaljnji razpravi so sodelovali še tov. Slavka Cerar, pravni referent tov. Ingo Paš, direktor dipl. ing. Srečo Bergant, tov. Tončka Narat, tov. Ivanka Urbanija in tov. Olga Žagar. Pravni referent je v zvezi z diskusijo tov. Bolharja poudaril, da je naša sindikalna organizacija skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju

v pretekli mandatni dobi aktivno delala in dosegla tudi nekaj pomembnih rezultatov. Pri tem je opozoril zlasti na utečeno prakso podjetja, da s svojimi nekdanjimi sodelavci vzdržuje redne stike in prireja z njimi standarda vsakoletna srečanja, da regresi, ki jih nudi podjetje svojim delavcem, po svojem obsegu že presegajo dovoljeno mejo, kakor tudi, da je podjetje v zvezi s predvideno ukinitvijo obveznega stanovanjskega prispevka odločilo, da bo ta prispevek, če bo to možno, še naprej obdržalo. Posebej je poudaril, da so bili vsi predlogi naše sindikalne organizacije na naš osnutek novega statuta sprejeti in vključeni v novi statut. Naposled je pozval navzoče, naj v diskusiji odprto navedejo vse pomanjkljivosti, ki jih je po njihovem bilo čutiti pri delu sindikalne organizacije v njeni pretekli mandatni dobi. Direktor podjetja je pozdravil občni zbor v imenu uprave podjetja in v svojem imenu, nato pa je povedal nekaj besed o poslovanju podjetja. V svojem govoru je poudaril, da smo z rezultati letošnjega poslovanja resnično lahko zadovoljni. V preteklem poslovanju smo izvedli tudi več akcij za dvig osebnih dohodkov: najprej smo povišali osebne

Kaže, da nam za zdaj novi stroj za čiščenje cevovodov še ni potreben

Dne 11. 12. 1970 je bil XXI. občni zbor naše sindikalne organizacije. Udeležilo se ga je 51 delegatov, zboru pa so prisostvovali tudi nekateri vodilni in družbenopolitični delavci v podjetju, člani IO in NO sindikalne organizacije, direktor podjetja in predsednik občinskega sindikalnega sveta

dohodke višjim kadrom, potem moški delovni sili — glede na objektivne potrebe — sedaj pa že govorimo o povišanju osebnih dohodkov vsem drugim delavcem. Za tem je tov. direktor spregovoril še o modernizaciji podjetja in naših razvojnih načrtih. Tako imamo perspektivni plan razvoja podjetja izdelan že do leta 1980. V nadaljevanju razprave je bilo slišati zlasti kritike glede prodaje kilogramskih ostankov, ki da si jih de-

Letna konferenca OO ZK

Dne 27. 11. 1970 je bila v prostori menze letna konferenca OO ZK, Induplati, ki sta se je kot gosta udeležila tudi sekretar občinskega komiteja tov. Aleksander Skok in član komisije za družbeno politične odnose in idejne probleme občinske konference tov. Tone Pačnik.

V uvodni besedi je tov. Skok navedel poročal o delu I. konference ZKJ. Opisal je situacijo, v kateri je bila ta konferenca, in njen pomen pri nadaljnjem razvijanju naših družbeno ekonomskih odnosov. Na dnevnem redu konference sta bili dve točki: aktualna politična situacija in agrarna politika. Prva točka dnevnega reda je bila — z ozirom na splošno družbeno situacijo, ki jo opredeljujejo predvsem spremembe v družbeno političnem sistemu in sedanja gibanja v gospodarstvu — dodana naknadno. Konferenca naj bi bila namreč po prvotni zamisli posvečena v celoti obravnavanju naše agrarne politike. Na konferenci se je izkazalo, da je obravnava aktualne politične situacije v dobršni meri zasenčila obravnavo agrarne politike — to pa predvsem zaradi posebnega pomena, ki ga je dobila prva točka dnevnega reda v danih družbenih razmerah. Pri obravnavi prve točke dnevnega reda sta bila brez dvoma najpomembnejša referat tov. Krste Crvenkovskega in razprava tov. Mitje Ribičiča. Konferenca se je na podlagi tega referata in razprave odločno izrekla za odkrite, realne in kritične ocene vseh pomembnih vprašanj gospodarstva in družbeno političnih odnosov, za takšno urejanje družbeno političnih odnosov med republikami ter republikami in federacijami, ki bo temeljilo na medsebojnem dogovarjanju in upoštevanju interesov in potreb posameznih republik, za trdno gospodarstvo, ki ga je mogoče doseči le z doslednim uve-

Tov. Marica Jerman, novi sekretar naše OO ZK

ljavljanjem ciljev družbene in ekonomske reforme in s tem v zvezi s krepitvijo materialnega položaja gospodarskih organizacij, za omejitev sedanje potrošnje v okvir njenih dejanskih možnosti. Tov. Skok je v svojem poročilu opozoril na vrsto problemov iz našega družbeno ekonomskega življenja in na posamezna stališča konference, obenem pa tudi na vrsto konkretnih nalog komunistov pri razreševanju teh problemov in uveljavljanju sprejetih stališč.

Za tov. Skokom je povzel besedo tov. direktor. Poročal je o 10-mesečnem poslovanju podjetja, pri čemer je orisal tudi učinek sedanjih stabilizacijskih ukrepov ZIS-a, zlasti ukrepa o 50% obveznem plogu pri uvozu reprodukcijskega materiala.

Tov. Franc Rihtar, novi namestnik sekretarja naše OO ZK

Šef kadrovsko organizacijskega sektorja ing. Janko Ukmar, član novega sekretariata OO ZK

XXI. občni zbor sindikalne organizacije

lavke v skladišču gotovega blaga vnaprej pripravljajo, tako da jih druge potem ne morejo kupiti v trgovini. Podan je bil tudi predlog, da bi se delavkam, ki delajo na nedeljo, priznal določen dodatek na osebni dohodek. V tej zvezi je občni zbor sprejel sklep, da bo predlagal samoupravnim organom podjetja, naj o tem dodatku čimprej razpravljajo. Občni zbor je tudi potrdil predloge odbora samopomoči in nadzornega odbora, po katerih naj bi se prispevek v blagajno samopomoči povečal z januarjem 1971 od dosedanjih 5 din na 10 din, s tem da se poveča tudi možnost dviga posojila iz te blagajne od dosedanjih 1000 din na 2000 din. Obenem je občni zbor v odbor samopomoči izvolil namesto tov. Slavke

Režek, ki je bila izstopila iz podjetja, tov. Viko Bec.

Nato je občni zbor prešel na volitve novega IO in NO. V IO so bili nanovo izvoljeni:

1. Jože Knep,
2. Francka Strojan,
3. Jože Gerbec,
4. Viktor Urbanija,
5. Jože Kobilica,
6. Zofija Bergant,
7. Dipl. ing. Branko Novak.

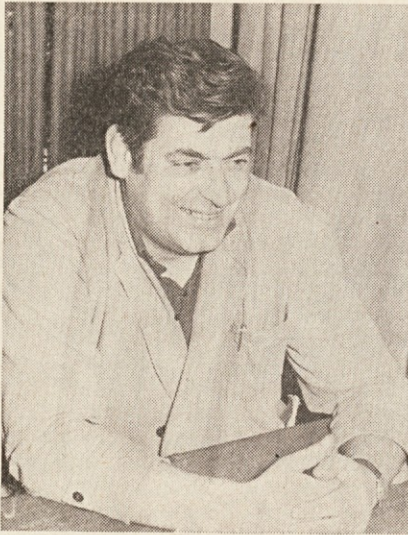
V NO pa so bili izvoljeni naslednji člani kolektiva:

1. Lovro Giovanelli,
2. Boža Baškovič,
3. Vida Šimec.

Vsem novoizvoljenim članom IO in NO iskreno čestitamo in jim želimo mnogo delovnih uspehov!

Tov. Stane Marolt, član novega sekretariata naše OO ZK in član občinskega komiteja ZK

Tov. Milan Narat, član novega sekretariata naše OO ZK in naš delegat za II. kongres samoupravljalcev

Vsekakor je očitno, da mora navedeni ukrep še bolj zaostri vprašanje nelikvidnosti v gospodarstvu. Kar zadeva finančno razbremenitev gospodarstva, pa je dejal, da so sedaj predvideni ukrepi še vedno nezadostni. Zlasti predvidena oprostitvev izločanja 4% obveznega stanovanjskega prispevka ne more pomeniti nobene večje razbremenitve gospodarstva, saj se bo po njej nujno odprlo vprašanje financiranja stanovanjske izgradnje. Tako namerava naše podjetje, če bo to možno, kljub

tej oprostitvi še naprej obdržati ta prispevek.

V nadaljnji dokaj živahni razpravi, katere pa so se udeležili žal le maloštevilni od prisotnih, se je predvsem pojavilo vprašanje današnjega načina dela komunistov. Na to vprašanje je odgovoril tov. Skok: Danes aktivnost komunistov ne more biti več kampanjska, marveč se moramo vsi, vsak na svojem področju, delovnem mestu, pri izvrševanju svoje funkcije, skratka na vseh ravneh našega dela boriti za uresničevanje skupnih stališč, nalog in ciljev, to je za ostvareitev samoupravne družbe in rast družbenega standarda.

V našem podjetju je bila izvedena anketa, ki naj bi pokazala odnos članov kolektiva do ZK in njen položaj v našem kolektivu. Rezultate te ankete je zbranim posredoval tov. Tone Pačnik. Anketa je pokazala, da vlada v našem kolektivu zelo slaba obveščenost o delu komunistov in nalogah in vlogi ZK. Konferenca je sklenila, da naj novi sekretariat preanalizira to stanje in o tem poroča na prihodnji seji OO ZK.

Na predlog starega sekretariata je bil nato soglasno izvoljen nov sekretariat OO ZK. Za novega sekretarja je bila izvoljena tov. Marica Jerman, za njenega namestnika pa tov. Franc Rihtar. Za člane novega sekretariata so bili izvoljeni ing. Janko Ukmar, tov. Milan Narat in tov. Stane Marolt.

Novemu sekretarju in sekretariatu želimo, da bi pri svojem delu realiziral zastavljene cilje in dosegel čimveč uspehov.

I. P.

Za afirmacijo progresivnega

Vse hitreje se bliža čas, ko bo prišel s svojim delom II. kongres samoupravljalcev v Sarajevu. Omenimo naj, da je bil naš delegat na I. kongresu samoupravljalcev v Beogradu tov. Lado Zabukovec, ki je bil tedaj glede na to, da je naš kolektiv štel prek 1000 članov, prav predstavnik našega podjetja. Naš predstavnik za II. kongres samoupravljalcev je tov. Milan Narat. Vendar pa je bil tov. Narat izvoljen za širše območje, saj se je po sedanjem kriteriju volil 1 delegat na 4000 zaposlenih delavcev. V domžalski občini sta bila tako izvoljena 2 delegata, poleg tov. Narata še tovariš Karlo Dim iz Papirnice Količevo.

Tov. Milanu Naratu sem kot delegatu za II. kongres samoupravljalcev zastavil naslednja vprašanja, na katera mi je takole odgovoril:

V kakšni obliki poteka sedanja predkongresna aktivnost v naši občini?

Do zdaj smo imeli že več sej koordinacijskega odbora, ki deluje v okviru SOB Domžale in skrbi za pripravo našega dela na kongresu samoupravljalcev. Na teh sejah smo

prišli do nekaterih pomembnih sklepov. Tako smo sklenili, da bomo za ta kongres obdelali predvsem naslednje teme:

- vpliv kadrovanja in nagrajevanja na samoupravne odnose v delovnih organizacijah,

- položaj in vpliv družbeno-političnih organizacij v samoupravljanju in vpliv delavcev na odločanje,

- materialni in družbeni razvoj samoupravljanja in življenjski standard delovnih ljudi.

Poleg tega pa nameravamo v okviru danih možnosti obdelati še vrsto drugih, nič manj zanimivih in aktualnih tem.

Navedene teme nameravamo obdelati z metodo, ki naj bi po naših pričakovanjih dala kar najboljše rezultate. Tako mislimo v občinskem merilu sklicati več posvetovanj za tako imenovanimi »okroglimi mizami«, ki naj bi se jih poleg delegatov udeležili delavci, ki se strokovno in poklicno vsak dan srečujejo s problematiko samoupravljanja, zlasti s problemi njegove učinkovitosti v praksi, vplivi ekonomskih kriterijev nanj itd., kakor tudi tisti, ki v praksi aktivno sodelujejo pri nadaljnjem

razvijanju našega samoupravnega mehanizma. Na teh posvetovanjih naj bi vsi njihovi udeleženci med seboj izmenjavali svoje izkušnje, mnenja in stališča, tako da bi se na tej osnovi lahko kar najbolj izkristalizirala problematika vsake posamezne teme. Zaključki, do katerih bi prišli na teh posvetovanjih, bodo meni in tov. Dimcu neposredno rabili pri najinem delu na kongresu, kot tudi seveda pri najini nadaljnji aktivnosti na tem področju.

Tov. Milan, ali nam lahko poveš, katere teme oz. katera problematika samoupravljanja vas osebno kot človeka in delegata najbolj prizadeva oz. zanima?

Težko bi se opredelil za temo, ki bi me osebno najbolj zanimala; želim, da kongres samoupravljalcev ne bi samo proklamiral splošne principe in zahteve, marveč da bi se zlasti angažiral za afirmacijo vsega, kar je progresivno, kar se je v praksi kot takšno že izpričalo in pokazalo rezultate in življenjsko moč. Prav tako želim, da bi na kongresu vsestransko kritično ocenjevali vse deformacije in tendence, ki so v nasprotju s samoupravljanjem, tu mislim predvsem na pojave birokratizma, tehnokratizma, konservatizma, anarhije in drugih. Po mojem mnenju si bo kongres samo na ta način lahko zagotovil moralno politično moč in prispeval k nadaljnjemu razvoju samoupravljanja pri nas.

Tov. Milan, kakšen pomen dajete kongresu in kaj si obetate od njega?

Pomen kongresa vidim najprej v počastitvi 20. obletnice samoupravljanja pri nas. Na tem kongresu bomo lahko ne le pokazali učinkovitost samoupravnega mehanizma v sodobni družbi, marveč tudi napravili prerez od sedaj prehojene poti in preanalizirali uspehe in seveda vso odprto in aktualno problematiko samoupravljanja. Od samega kongresa pa si obetam ne le analizo 20-letnega razvoja, ampak tudi to, da bomo njegovi udeleženci s svojimi idejami konkretno nakazali nadaljnji razvoj tako samoupravnih odnosov v naši družbi kot celotnega sistema samoupravljanja. To idejno osnovo za nadaljnji razvoj bo morala vsekakor vsebovati tudi resolucija, ki jo bomo sprejeli na tem kongresu. Posebej naj podčrtam, da bomo morali na kongresu spregovoriti tudi o današnjem položaju gospodarstva v naši družbi, saj je gospodarstvo temeljni nosilec samoupravljanja. Naše razprave o samoupravljanju bodo sopoladale s stabilizacijskimi ukrepi v gospodarstvu, spremembami družbeno-političnega sistema in sprejemanjem srednjeročnega družbenega razvoja, kar se bo vsekakor moralo odražati tudi v razpravah na kongresu.

Tov. Milan, v svojem imenu in imenu bralcev Konoplana se vam iskreno zahvaljujem za vaše odgovore in vam obenem želim uspešno in plodno delo na kongresu.

Urednik

Resnica o raku

Število za rakom obolelih še ne prestando narašča pri nas kakor tudi drugod po svetu. V Sloveniji je npr. v letu 1950 zbolelo za rakom 1767 prebivalcev. 1966 jih je zbolelo za rakom 3717, umrlo za rakom pa 2425. Leta 1967 jih je zbolelo za rakom 3801, umrlo pa 2599. Da ne bi število smrtnih primerov naraščalo vzporedno z rastočim številom rakavih bolnikov, je pač nujno potrebno, da se znebimo strahu pred rakom. Poznati moramo njegova začetna znamenja in že takoj ob prvem znamenju stopiti do zdravnika ter se pogumno z njim vred pognati v boj za svoje zdravje. Nikdar ne izgubljammo časa z upanjem, da bodo težave minile morda same od sebe ali pa z uporabo kakšnega ljudskega zdravila. Res je, da mnogo ljudi pozna različna zdravilna zelišča, vendar takih, ki zdravijo raka ne poznamo.

Neprestano bodimo odprta računica, ki kaže, da vsak peti prebivalec zboli za rakom, česar do sedaj ne moremo preprečiti, lahko pa preprečimo, da bi umrl za rakom vsak sedmi prebivalec, če pridemo pravi čas na zdravljenje.

In kaj je rak?

Raziskovalci so prav tako, kakor pri vsaki bolezni skušali tudi pri raku najti povzročitelja, toda za sedaj še brez uspeha. Iz dneva v dan pa se kopičijo nova spoznanja in nedvomno bomo nekega dne dokončno izvedeli kaj je bistvo te bolezni. Danes vemo, da je rak nezadržna, nenormalna razrast organizmu lastnih celic v različnih tkivih ali organih človeškega telesa. Vsi organi in vsa tkiva človeškega telesa, ki so sestavljena iz celic, se med življenjem obnavljajo. To se pravi, da se njihove celice delijo in rastejo. Ta rast in obnavljanje v organizmu je pod nadzorom določenih mehanizmov. Iz še nepojasnjenih vzrokov pa na tem ali onem delu telesa skupek celic uide temu nadzoru in se prične divje, nebrzdano deliti in rasti. Zaradi čezmerne rasti celic nastane izrastek — bula ali tumor. Taka bula lahko tudi ni nevarna, če preneha rasti sama od sebe ali pa raste počasi in je omejena samo na tisti del telesa, kjer je zrastle. Druga vrsta so pa zločeste bule — tumorji, ki z divjo rastjo uničujejo okolno tkivo in organe in s svojimi strupi vplivajo na vse telo in ga počasi uničujejo.

Znanost je odkrila že več dejavnikov, ki v določenih okoliščinah na tem ali onem organu povzročajo raka ali pa vsaj prispevajo k njegovemu razvoju, vendar danes še ne more odgovoriti kaj natančno povzroča raka. Od vzročnih dejavnikov so nam danes poznani naslednji:

— Večkrat se ponavljajoči, dolgotrajni dražljaji na tkiva npr. pojav raka na jeziku pri ljudeh, ki imajo skrbine ob katere se jezik večkrat rani.

— Kemični vplivi. Poznano je, da imajo delavci pri predelovanju

azbesta pogosteje raka na pljučih in na koži, delavci v industriji anilinskih barvil pa pogosteje raka na mehurju. Tudi zrak onečiščen z izpušnimi plini motorjev, z dimom iz tovarn in stanovanj vsebuje snovi, ki vplivajo na razvoj raka predvsem na dihalih.

— Različni žarki. Sončni, ultravioletni žarki igrajo določeno vlogo pri nastanku raka. Kožni rak se zato pogosto pojavi na koži obraza in hrbtišču rok pri ljudeh, ki so dolga leta izpostavljeni močnemu soncu (pomorščaki, kmetje). Rentgenski žarki so pri zdravnikih in sestrah pred leti, ko se še niso znali varovati, ne redko povzročili raka na koži in krvnega raka.

— Toplota. Čezmerna toplota lahko izzove raka na določenih delih telesa. Pogostni rak na požiralniku se pojavi pri ljudeh, ki jejo zelo vroče jedi ali pijejo večkrat na dan zelo vroče tekočine.

— Hrana. Pospešujoči dejavniki so pregreta mast, tj. mast, ki smo jo že enkrat uporabili in pa različna barvila, ki so do nedavnega bila v rabi živilske industrije. Trditve, da povzročajo raka paradižnik, krompir in vrsta mesa so neutemeljene.

— Povzročitelji vnetij (virusi) — tudi med raziskovalci razširjeno, a še nepotrjeno mnenje je, da raka pri človeku povzroča virus, saj je dokazano, da virusi povzročajo nekatere vrste raka pri živalih (npr. krvnega raka). To vprašanje je zelo zapleteno in je danes v središču pozornosti.

— Dednost — rak sam (redke izjeme) se ne podeduje. Kot kaže, se podeduje le nagnjenost, tj. dovzetnost za raka. Vemo tudi, da vpliva pri obolevanju za rakom kakor tudi pri samem poteku rakove bolezni veliko vlogo naravna odpornost organizma.

Medicinska znanost je v zadnjih dvajsetih letih obogatela za celo vrsto načinov pri ugotavljanju raka. Eden izmed najuspešnejših pri odkrivanju raka je brez dvoma citologija. To je metoda, ki s pregledom posameznih celic pod drobnogledom ugotavlja predrakave spremembe in raka. Najbolj znani so uspehi te metode pri odkrivanju raka na vratu maternice pri ženskah. S pregledom celic, ki so v izcedku nožnice (te brise vzamemo vsaki ženi tudi v obratni ambulanti ob priliki sistematskih pregledov žen) je mogoče ugotoviti raka prav v zgodnem razvoju tako, da je število žensk z napredovanim rakom vedno manjše. Upajmo, da bodo enaki uspehi doseženi z uporabo te metode tudi pri pljučnem in želodčnem raku.

In kakšna so znamenja raka na posameznih organih?

Kožnega raka je zelo veliko. Na srečo pa ga skoraj v vseh primerih lahko zdravimo z operacijo ali z obsevanjem. Najpogosteje se razvije na obrazu in pa na hrbtišču rok. Rak na koži ne povzroča bolečin, če ni

ravno na mestih, kjer se rana drgne ali kjer se večkrat udarimo. Znamenja, ki jih kaže rak na koži so:

— Ranica, ki se dolgo ne zaceli, kljub temu, da je pokrita s hrasto, vendar je pod njo še vedno odprta in na dotik rada krvavi.

— Posebna vrsta raka se razvije lahko iz temnih tako imenovanih materinih znamenj, ki jih ima vsak človek. Pozorni moramo postati, če se tako znamenje poveča, začne srbeti ali se začuti kljuvanje v znamenju in okolici, če se prične znamenje solziti ali če barva znamenja potemni oz. pobledi.

Rak na ustnici se najpogosteje pojavlja na spodnji ustnici, predvsem pri moških v starosti nad 40 let. Podoben je raku kože, le da je bolj nevaren, ker se hitro razširi, če ga ne zdravimo in kmalu naredi zasevke v podčeljustnih in vratnih bezgavkah.

Znamenja raka na ustnici so: mala, neboleča zatrdinica, ki raste in se širi v globino. Zatrdinica lahko preraste ali razje površino ustnice zaradi česar se pokaže rana, ki se vztrajno veča. Lahko pa se prične rak kot majhna razjeda, pokrita s hrasto ali gnojnimi oblogami. V začetku bolezni je rak na ustnici ozdravljiv v 90 %, kasneje pa le 20 %.

Rak v ustni votlini se lahko razvije kjerkoli, najpogosteje pa ga najdemo na jeziku na nebnih lokih, na notranjem delu lica in na mandeljnih. Znamenja so odvisna od mesta na katerem se je rak razvil, vsem skupna so pa tale: razjeda, ki se ne celi, temveč se vztrajno veča in je lahko tudi boleča. Razjeda občasno krvavi in se lahko vname. Kasneje bolnik opazi težave pri požiranju in govoru, ter neprijeten zadah iz ust.

Rak na požiralniku je pretežno bolezen moških med 50. in 60. letom starosti. Pri ženskah je zelo redek. Znamenja raka na požiralniku se pokažejo navadno zelo pozno, zato uspehi zdravljenja za sedaj žal niso zadovoljivi. Večina bolnikov pride na zdravljenje, ko je bolezen že napredovala. Bolniki so od boleznih že shujšani, slabokrvni in izčrpani. Za zdravljenje je še čas, če bolnik pride takoj k zdravniku, ko opazi naslednja znamenja: težave pri požiranju oz. občutek kot bi grizljaj hrane na nekem mestu zastal. V začetku so take težave pri uživanju goste in suhe hrane. Kasneje, ko rak vedno bolj utesnjuje svetline požiralnika, pa nastopijo te težave tudi pri požiranju tekoče hrane. Sum za raka na požiralniku je tudi pri večkratnem bljuvanju med jedjo ali pa močno slinjenje. Šele čez čas se pojavijo bolečine pod prsnico in znaki splošnega propadanja.

Rak na želodcu je pri moških najpogostejša vrsta raka. Pri ženskah pa je po pogostnosti na drugem mestu. V Sloveniji oboli za to vrsto raka na leto 600 ljudi. Tudi pri tej vrsti raka so uspehi zdravljenja za sedaj še skromni. Vzrok je predvsem v tem, ker bolniki ne spoznajo znamenj dovolj zgodaj in pridejo na zdravljenje na 10. strani

Resnica o raku

Nadaljevanje z 9. strani

ljenje ko so se pojavile težave v zvezi z razsevkam raka po telesu. Ugotovljeno je, da čakajo bolniki najmanj 6 do 8 mesecev, da bi težave prenehale same od sebe in gredo k zdravniku šele potem, ko težave tudi v tem času ne minejo. Res je tudi, da znamenja raka na želodcu niso izrazita in tudi ne značilna samo za raka. Podobne težave nastopajo zaradi čezmernega uživanja hrane, alkoholnih pijač, kajenja in drugih napak v prehrani. Podobne težave povzroča tudi rana na želodcu. Vendar te težave minejo v krajšem času oz. po dietnem režimu in jemanju zdravil. Zato moramo biti toliko bolj pozorni in pomisliti na raka, če določene težave z želodcem trajajo dalj časa in so kljub zdravljenju vedno hujše. Znamenja raka na želodcu so naslednja: občutek napetosti v želodcu, tiščanje pod žlico, riganje, zgaga, izguba apetita, odpor proti mastni hrani in kajenju.

Za rakom na črevesju zbolijo pri nas na leto okoli 300 ljudi. Zelo redko se pojavi na tankem črevesu, pogostejši je na debelem črevesu in na danki. Tudi za to vrsto raka oblevajo moški bolj pogosto. Znamenja raka na debelem črevesu so zaprtje ali driska, ki se pojavi po daljšem zaprtju. Bolečina in krči, ki spremljajo drisko. V začetku obolenja ima bolnik občutek, da ga sili na blato in gre večkrat zamen na stran. Eden izmed zgodnjih znakov je občutek teže v črevesju. Bolnik ima občutek, da se kljub odvajanju ni izpraznil do kraja. Kasneje ima občutek napihjenosti v trebuhu in v blatu se pojavi kri. Ko je rak že toliko napredoval, da je zožil črevo gre bolnik le s težavo na blato in to le v obliki ozkega traku. Rak ob odprtini črevesa se razvije večkrat pri starejših ženskah. Znamenja pri tem raku so podobna znamenjem zlate žile, zato je potrebno, da zdravnik ugotovi ali gre res za zlato žilo ali za raka. Znamenja so: srbenje, tiščanje na blato, občasne krvavitve in bolečine v črevesju.

Rak v grlu najpogosteje zajame glasilke. Zbolevaljo predvsem moški po 40 letu starosti. Znamenja pri tem raku so: hrapavost in težave pri govoru. Kasneje se pojavi suh kašelj, bolečine in občutek tujka v grlu. Hripavost se stopnjuje tako, da bolnik slednjič docela izgubi glas.

Pljučni rak je pri moških druga najpogostejša vrsta raka in to pri kadilcih v starosti med 40 in 60 letom. Znamenja pljučnega raka so: kašelj, v začetku suh in dražeč, običajno v postelji ali pri določeni legi telesa. Kasneje postane kašelj moker tako, da ima bolnik obilen izpljunek. Kašelj spremljajo nejasne bolečine v prsih, krvav izpljunek, težja sapa, večkratne vročine, kakor pri gripi.

Rak na dojki je pri ženskah tretja najpogostejša oblika raka. Največ ga je pri ženskah od 40 do 60 let. Začetno znamenje raka na dojki je zatrdlina, navadno grčaste, neravne po-

vršine, ki ne boli. Taka zatrdlina pa lahko tudi ni nevarna, vendar lahko to presodi le zdravnik po skrbnem pregledu celic ali tkiva iz tega tumorja pod drobnogledom.

Rak na ženskih spolnih organih se lahko razvije na telesu ali v vratu maternice, na jajcevodih, jajčnikih, v nožnici ali na sramnici. Največ je raka na vratu maternice in sicer pogosteje pri poročenih kakor pri neporočenih ženskah. Na leto oboli za rakom na vratu maternice okoli 300 žensk. Znamenje tega raka so predvsem krvavitve in to šele pri bolj razvitem raku. Vsaka neredna krvavitev pri ženski mora biti opozorilo, da se je na tem mestu pojavil morda rak. Zato je potrebno, da gre vsaka nad 25 let stara žena, vsaj enkrat letno k zdravniku-specialistu. Zdravnik lahko s preprosto preiskavo ugotovi že najbolj zgodnje spremembe iz katerih se lahko razvije rak kakor tudi že razvitega raka. Takega zgodnjega raka je mogoče pozdraviti z majhno operacijo, po kateri ženske še vedno lahko zanosijo in rodijo. Kasneje pa je treba po navadi odstraniti vso maternico.

Rak na moških spolovilih se razvije na udu, modu in prostati (obsečnici). Najpogostejši je na obsečnici in sicer pri moških v starejši dobi in sicer med 60 in 70 letom.

— Znamenja raka na udu so enaki kot pri raku na koži. To je zatrdlina, ki se veča in odpre ali pa je že od samega začetka razjeda, ki se ne celi, temveč se vztrajno širi, povzroča vnetja in izcedek.

— Znamenja raka na modu so bula, ki se vztrajno veča. Otekline je lahko boleča. Takšna bula je lahko povsem nedolžna, npr. vodena kola, vendar jo zares pravilno razpozna samo zdravnik.

— Znamenja raka na prostati (obsečnici) se pokažejo šele takrat, ko se zaradi povečane prostate zoži sečna cev in je moteno odvajanje vode. Zato mora bolnik pogosteje na vodo. Pri odvajanju vode se napenja, kljub temu pa je curek slab in bolnik ne more sprazniti mehurja.

Rak na ledvicah ni tako pogosten, vendar je zahrbtn, ker so znamenja, ki jih daje neizrazita. Edino znamenje, ki nas opozarja nanj je občasna krvava voda.

Tudi za raka na sečnem mehurju moramo pomisliti kadar opažamo krvavkasto vodo, ki nas mora napotiti na pregled.

Bule na vratu. — V naših krajih je zelo pogosten »krof« tj. povečana ščitna žleza. Takšna bula večji del ni nevarna, vendar moramo vedeti, da vsaka bula tudi ni »krof«. Pogosto se bezgavke na vratu povečajo pri anginah ali zobobolu, ali pa brez vidnega vzroka. Tudi pri teh velja pravilo, da naj zdravnik ugotovi ali gre za nenevarno, zaradi vnetja povečano bezgavko ali za raka bezgavk.

Kostni rak se pojavlja predvsem pri mladih ljudeh in otrocih. Znamenje te vrste raka je zadebelina na kakem delu kosti, ki počasi prične ovirati bolnika npr. pri hoji in mu povzroča bolečine.

Statistike kažejo, da bi 50 % ljudi, ki umrejo za rakom lahko živelo, če bi prišli pravočasno na zdravljenje. Posamezniki, njegovi družini in ne nazadnje družbeni skupnosti v prid je, da vsak pozna znamenja raka in gre takoj k zdravniku, brž ko jih ugotovi. Ker so pa znamenja raka večkrat takšna, da jih lahko odkrije le zdravnik, naj velja: »Bolje je iti na pregled večkrat zamen, kakor pa enkrat samkrat prepozno!«

Sodelujte!

Odbor za kadrovska vprašanja podjetja je na svoji VII. seji z dne 5. 12. 1970 sprejel sklep, da se dotedanji honorari za prispevke v Konoplanu s 1. 1. 1971 povečajo, tako da bodo znašali:

1,50 din na tipkano vrstico za avtorske sestavke in

1,00 din na tipkano vrstico za prispevke, sestavljene na podlagi danega gradiva.

Obenem je odbor za kadrovska vprašanja podjetja sprejel tudi sklep, da se ob koncu vsakega leta nagradijo 3 najboljši prispevki, ki jih bo izbral uredniški odbor.

Pošljite nam prispevke o svojem delu in življenju v kolektivu, dajte nam svoje pripombe, predloge in mnenja o vseh pomembnejših vprašanjih iz poslovanja podjetja, zabeležite dogodke v podjetju! S svojim ustvarjalnim odnosom boste aktivno sooblikovali podobo našega lista in popestrili njegovo vsebino!

Uredništvo

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se zahvaljujem kolektivu sukalnice INDUPLATI, Jarše za izraze sožalja in denarno darilo.

Milanovič Marija

Vsebine:

Uresničimo svoja pričakovanja!
Beseda novega urednika
Pristojnosti svetov
Proizvodnja in kvaliteta v oktobru 1970
IX. redna seja DS
XXI. občni zbor sindikalne organizacije
Letna konferenca OO ZK
Za afirmacijo progresivnega
Resnica o raku
Sodelujte!
Zahvala

Izdaja v 850 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Anica Lajevic. Ureja uredniški odbor: ing. Janko Ukmar, ing. Lado Zabukovec, dipl. ing. Janez Pezdur, dipl. ing. Avgust Orehek, dipl. ing. Boža Pogačnik, ing. Jože Klešnik, Cilka Mrdženovič, dipl. ing. Branko Novak, Majda Skrinjar, Ivo Sešek, dipl. ing. Alenka Korček-Pleteršek, dipl. ing. Franc Verhovec, Janez Rainer. V uredniškem odboru sodelujejo po službeni dolžnosti: direktor, predsednik sind. org., sekretar ZK, predsednik mlad. org. Natisnila in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič«